

Loop om het theater heen richting het Kuurpark .
Ook dit theater was een initiatief van de familie Diepen. Hun vriend Pierre Cuypers hielp bij het aanleggen van een theater in een bestaande rotspartij die de naam Heksenkeuken droeg. In het Openluchttheater met zijn sprookjesachtige ambiance worden in de maanden juni, juli en augustus tal van uitvoeringen gegeven.

Bij het poortje van het OLT links de trap op, houdt links en loop door het Kuurpark naar het Casino, klim de trap links op en loop naar het balkon.

Voor u ligt een indrukwekkend panorama van het Geuldal voor u, vanaf de start van het toerisme is het landschap de belangrijkste attractie. Let op de kasteelruïne van de enige hooggeburcht in Nederland en de Wilhelminatoren, een uitzichttoren die in 1906 door de Kurvereniging Falcobergia, een concurrent van de VVV, gebouwd werd.

Loop langs het Casino rechtdoor tot bovenaan de Cauberg. Steek de straat over en ga door de ingang van Landal naar binnen.

Boven op de Cauberg liggen een aantal attracties die kenmerkend zijn voor de laatste toeristische periode. De vestiging van het Casino en Thermae 2000 gaven rond 1980 de aftrap. Het massatoerisme nam in betekenis af en werd vervangen door kortere vakanties, het hele jaar door. Dit bungalowpark speelt bij dit laatste een belangrijke rol. Het ligt op de plaats van de vroegere Europacamping, misschien wel het grootste icoon uit de tijd van het massatoerisme.

Verlaat het park en loop terug naar de Cauberg, kuitenbijter bij uitstek.

Hier vindt u vlak na de finish van de Amstel Goldrace een groot elektronisch bord. Het wijst ons op een ander fenomeen: Valkenburg Wielerstad, het mekka van de moderne actieve wielertoerist.

Loop naar beneden en neem onder het viaduct de trap rechts naar boven. Hier is terrein van Thermae 2000.

Dit kuurbad werd de aanzet tot het wellness-toerisme, een andere poot van het moderne toerisme. Neem binnen een kijkje.

Daal de Cauberg af.

We passeren het herdenkingsmonument, de "Lourdes-grot" en het beroemde terrassenkerkhof. Aan de overkant van de straat de Gemeentegrot, een van de oudste attracties. Nu is de Kerstmarkt in deze grot een van de motoren van het huidige wintertoerisme, in de rest van het jaar zijn er rondleidingen.

Sla onder aan de Cauberg rechts af en steek de zebra over en ga even naar links.

Klim naar de Kasteelruïne, de belangrijkste attractie van Valkenburg. Ook op dit Grendelplein weer een concentratie van toeristische bedrijven.

Wandel de Daalhemerweg omhoog tot bij de Fluwelengrot.

Ook in deze grot vindt een belangrijke Kerstmarkt plaats en zijn er het hele jaar rondleidingen.

Draai om en loop terug. Neem rechts de Van Meylandstraat. De Dwingel is de enige trappenstraat van Nederland.

Loop door tot bij de Berkelpoort aan de Neerhem.

Architect Pierre Cuypers verbleef tussen 1880 en 1918 jaarlijks als kuurgast in Valkenburg. Op Neerhem 4, 6 en 8 heeft hij zelfs een aantal jaren gewoond. Hij was mede-eigenaar van Kuurhotel 't Huis ter Geul, tegenwoordig Parkhotel Rooding aan het einde van de straat. Onderweg zijn nog een tweetal muurfresco's te zien. Keer daarna terug naar de Berkelpoort.

Ga onder de Berkelpoort door, sla rechts af en loop door de Hovetstraat naar het Walramplein.

Links op een pand een muurreclame. Aan het Walramplein (vroeger veemarkt) liggen nog een aantal gerenommeerde hotels. Op zijkant van hotel Walram weer een muurfresco. De Geulkaden zijn recentelijk opgeknapt om het historische karakter van de vestingstad te versterken. Aan de overkant van de Geul ligt de O.L.Vrouwewerk, ooit gebouwd als toeristenkerk".

Loop via de Boogaardlaan terug naar het Theodoor Dorrenplein (VVV-kantoor) en volg de bordjes om weer bij het station te komen.

Dankzij vele vernieuwingen op het gebied van Valkenburg Wielerstad, -Mergelstad, -Kerststad en 'Wellness' is het toerisme in Valkenburg springlevend!

©Hub Stohr, Hélène Hoenjet

WWW.MERGEL.NU

WANDELROUTE 150 JAAR TOERISME VALKENBURG

De route is ong. 5 km lang. P bij station. In 150 jaar toerisme in Valkenburg zijn grofweg 3 perioden te onderscheiden: de eerste beslaat de tweede helft van de 19e eeuw en loopt door tot ongeveer 1940. Toen kwam de welgestelde toerist die natuurschoon, rust en gezondheid zocht. Van 1950 tot 1980 was het massatoerisme kenmerkend voor Valkenburg. Iedere Nederlander ging op vakantie en deed dat veelal in Valkenburg. Het toerisme groeide stormachtig, campings schoten uit de grond en tijdens de legendarische "bouwvakweken" barstte de stad uit zijn voegen. Na 1980 ontstaat het moderne toerisme, kortere verblijven waar weer genoten wordt van de natuur, de streek met haar eigen producten, architectuur, historie, lokale attracties en terrasjes natuurlijk. De wandeling laat de toeristische ontwikkeling van Valkenburg zien.

Start: Station van Valkenburg, 1853. Het oudste nog bestaande station van Nederland is in 1853 gebouwd (zie gevelsteen). Dankzij dit station kon Valkenburg uitgroeien tot een belangrijke toeristenplaats. Het was immers uitstekend bereikbaar ook vanuit de rest van Nederland.

Ga met de rug naar het station staan en ga dan links. Steek via de zebra de Nieuweweg over.

Al in de 19de eeuw werden aan de route tussen het station en het centrum van Valkenburg, dat toen veel kleiner was, een aantal "moderne" hotels gebouwd. Aan de overkant van de straat ligt hotel Atlas Eurotel, vroeger hotel Vossen, één van de hotels van de

familie Vossen die in die tijd een waar hotel-imperium bestierden. Ook het mooie mergelgebouw rechts ervan was oorspronkelijk een hotel, nu een appartementencomplex. Hotel Monopole aan de overkant is wat jonger maar stamt uit dezelfde periode.

Op de gevel van het mergelpand links van het Atlas hotel staat een muurreclame. Het is een reconstructie van een muurreclame uit het begin van de 20e eeuw. We komen straks nog langs de oorspronkelijke reclames.

Daal de Nieuweweg af. Stop even op de hoek (bij de stoplichten).

Het appartementencomplex Trianon aan de overkant van de Nieuweweg is in de jaren zeventig van de vorige eeuw gebouwd op de plek waar een hotel van de familie Vossen lag. Aan de overkant van de Reinaldstraat ligt een groot gebouw, met blauwe raamomlijstingen, het voormalige hotel Bellevue van de familie Vossen, nu appartementen. Op het braakliggend terrein stond de busgarage van De Valk. Mooie voorbeelden van een stuk toeristische geschiedenis: oorspronkelijk hotels voor de welgestelde toerist, die in de loop der jaren verouderden tijdens het massatoerisme. In de jaren zeventig van de 20e eeuw verloren ze hun hotelfunctie en werden vaak door nieuwbouw vervangen. Tussen 1900 en 1980 speelden de busbedrijven een belangrijke rol: ze verzorgden dagtochten per bus naar bijvoorbeeld Duitsland, Luxemburg en België. Toen de toerist zelf met de auto kwam verdween deze markt.

Steek via de zebra over naar de Lindenlaan.

Deze straat lag in de looproute naar het station. Hier liggen veel panden uit de vorige eeuw - wisseling, de Fransche Molen is ouder. Naast de molentak van de Geul wordt op de plaats van een hotel een nieuw appartementengebouw gebouwd met een nauwkeurig gereconstrueerde gevel. Op de gevel van pand no. 31 vindt u de oorspronkelijke muurreclames. De reclames waren duidelijk gericht op de toeristen uit die tijd. In het totaal staan er zo'n 30 reclames. De oorspronkelijke wand blijft als monument bewaard. Tot nu zijn er meer dan 10 kopieën van deze reclames op gevels elders in Valkenburg aangebracht.

Er is een aparte wandelroute verkrijgbaar langs alle "muurfresco's". Op de zijgevel van het voormalige Casinohotel staat er ook een. Op het pleintje naast het Casinohotel stond oorspronkelijk een van de vele danszalen van Valkenburg. Deze is ruim 50 jaar geleden door brand verwoest en nooit herbouwd.

Ga linksaf de Passage in, daarna rechts af naar het Theodoor Dorrenplein. Stop ter hoogte van de VVV-winkel.

Dit schitterende mergelpand met mooie ornamenten is het vroegere 'Spaans Leenhof' en stamt uit 1661. Dit plein is genoemd naar een van de stichters van de VVV in 1885, de eerste VVV van Nederland en waarschijnlijk van Europa. Aan beide kanten van de Geul stonden twee hotels: naast het VVV-kantoor het fameuze hotel Croix de Bourgogne, het meest chique hotel van Valkenburg. Aan de overkant van de Geul lag hotel Dupuis, een lang smal pand. Beide hotels werden in september 1944 verwoest toen het Duitse leger de Geulbrug opblies om de naderende Amerikanen tegen te houden. Ze werden na de oorlog niet meer herbouwd. Er bestaan serieuze plannen om hotel Croix de Bourgogne in al zijn luister te herbouwen.

Steek de Geul over.

Er bestaan plannen om achter de brug de Geulpoort, een van de drie stadspoorten, gesloopt in de 18de eeuw, te herbouwen.

Loop de Grotestraat Centrum in.

We komen nu in het hart van toeristisch Valkenburg. Vrijwel ieder pand heeft een toeristische functie, vooral het aantal restaurants is nog steeds groeiende, een kenmerkend verschijnsel van de huidige toeristische periode. Rechts hotel de l'Empereur. in de 15e eeuw Herberg Den Rooden Leeuw, later wijnhuis Faber, later bierbrouwerij. Links op nummer 31 ligt Museum Land van Valkenburg uit 1900. Het is het voormalige stadhuis en postkantoor met Jugendstilelementen.

Loop door tot het einde van de Grotestraat.

Links ligt de Berkelstraat, met op het einde de Berkelpoort uit de 14^e eeuw, eveneens een straat met vrijwel alleen toeristische bedrijven. Dat is ook in de Muntstraat rechts het geval.

Ga rechts de Muntstraat in en loop door de Grendelpoort 13^e/14^e eeuw. Let op de het beeld van de schutter. We verlaten nu weer de oude vestingstad.

Steek de zebra over en ga meteen rechts de Plenkertstraat in en blijf deze volgen (linkshouden). Aan de linkerkant ligt Villa Alpha in neo-rennaissance stijl. Dit is de villa van Jan Diepen, een rijke textielabrikant uit Tilburg, die zich met zijn gezin om gezondheidsredenen in Valkenburg had gevestigd. Diepen en zijn nazaten hebben een zeer belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van Valkenburg. Behalve de villa kocht hij ook het dalhellingbos in de hele Plenkertstraat op en maakte er een wandelpark van. Hij en zijn familie waren de initiatiefnemers van twee bijzondere attracties in deze straat: het Openluchttheater (1916) en de Romeinse Katakomben (1910).

Loop de enigszins in verval geraakte Plenkertstraat door. tot u ter hoogte van de voormalige brouwerij de Leeuw komt.

Eerst passeert u Villa Rozenheuvel met, muur - reclame, die ook werd bewoond door leden van de familie Diepen. Verderop de Nederlands Hervormde Kerk uit 1891. Dan de Vuursteenmijnen met tijdsbalk, een prehistorisch monument dat pas rond 1980 ontdekt werd. Tegenover de brouwerij ligt een klein modernistisch gebouwtje. Achter dit gebouw ligt de ingang van de zogenaamde Romeinse Katakomben. Jan Diepen was in Rome onder de indruk geraakt van de in die tijd pas ontdekte catacomben, onderaardse begraafplaatsen uit de eerste jaren van onze jaartelling. Hij liet de mooiste catacomben in Rome nauwkeurig opmeten en met behulp van zijn goede vriend, de architect Pierre Cuypers, exact nabouwen in de mergelgangen in de helling. De kopie is zo goed dat bij de restauratie van de sterk vervallen catacomben in Rome tegenwoordig de kopie uit Valkenburg als voorbeeld dient. De Katakomben zijn te bezoeken. Het monumentale brouwhuis van de onlangs gesloten brouwerij de Leeuw moet binnenkort een toeristische functie krijgen.

Keer om.

Als u de zijstraat links (Polfermolen) inkijkt ziet u Pretpark de Valkenier. Deze attractie uit de tijd van het massatoerisme is nog altijd springlevend en zeer geliefd bij de jongere jeugd.

Loop verder tot u bij de ingang van het Openluchttheater komt. Neem bij de ingang van het Openluchttheater het pad naar boven.